

Credo

Twardy zapis

Tomasz JUREK

W świecie, w którym „społeczeństwo jako całość staje się strukturą coraz bardziej złożoną, ciągłą i spoistą, która rosnąc jak galaktyka we wszystkich kierunkach naraz, równocześnie zagęszcza się od wewnątrz”, coraz mniej oczywista staje się wiara w stabilność raz utrwalonych treści. Druk – rozumiany jako „twardy zapis” – coraz częściej okazuje się złudzeniem. W realiach nieustannie zmieniających się relacji społecznych i przepływów informacji żadna forma zapisu nie pozostaje stabilna – znaczenia ulegają przesunięciom, a to, co wydaje się utrwalone, podlega kolejnym reinterpretacjom.

Książka, jako materialna forma utrwalania idei, nie jest zamkniętym nośnikiem wiedzy, lecz polem, w którym ujawnia się „szczelina” między tym, co zapisane, a tym, co osobiście przeżyte i doświadczane. Takie pewnego rodzaju „rozszczelnienie” zabezpiecza sztukę przed wyczerpaniem, a w chwili, gdy się pojawia, pozwala jej zmieniać się i rozwijać poprzez interpretację. To, co wydrukowane, nie jest zakończone; wymaga otwarcia, konfrontacji i decyzji, jak odczytać treść. Oprawa artystyczna, choć z założenia ma chronić blok książki i utrwalony zapis, nie służy tu jedynie zabezpieczeniu idei, lecz jej otwarciu: wykorzystuje materialną formę książki, by odsłonić jej nieoczywistość i uruchomić kolejne interpretacje, stając się przestrzenią negocjacji.

Prezentowane realizacje – oprawy artystyczne *Granicy* Zofii Nałkowskiej, *Nocnego lotu* Antoine’a de Saint-Exupéry’ego, *Psa Baskerville’ów* Arthura Conana Doyle’a, *Procesu* Franza Kafki, *Wyspy skarbów* Roberta Louisa Stevensona, *Pierwszych ludzi na księżycu* H. G. Wellsa oraz autorskiej książki *Poezja uśmiechu* – nie są jedynie doświadczeniem estetycznym „pięknymi okładkami”, lecz podejmują krytyczny dialog z treścią i odbiorcą. Każda z książek wraz z oprawą staje się polem rozmowy o uczuciach, oddziaływaniach, relacjach.

W realizacji *Poezja uśmiechu* wyraźnie ujawnia się podwójny status znaku: jako elementu budującego strukturę tekstu oraz jako znaku-tekstu, który sam w sobie pełni funkcję znaczącą. W komunikacji cyfrowej podobną rolę odgrywają emotikony, przekazujące emocje i relacje między nadawcą a odbiorcą. W takim ujęciu oprawa artystyczna staje się formą wypowiedzi twórczej opartą na przekazie medialnym – wykorzystuje książkę jako nośnik informacyjny, by wprowadzać w obieg wizualne komunikaty zdolne proponować nowe znaczenia i postawy, także te wykraczające poza utrwalone wzorce kulturowe.

Wystawa *Twardy zapis* pokazuje, że żadna książka nie narzuca jednej interpretacji, lecz zaprasza do współobecności – nie jest ostatecznym nośnikiem wiedzy ani idei, lecz punktem wyjścia do dalszego myślenia. Prezentowane oprawy artystyczne klasycznych tekstów oraz autorskiej książki, traktowane jako medium krytycznego dialogu, wykorzystują materialną formę książki, by wprowadzać w obieg komunikaty podważające utrwalone wzorce i proponujące inne sposoby widzenia kultury i społeczeństwa. W polu sztuki, które realnie oddziałuje na sposób myślenia o rzeczywistości, wybór materiałów, konstrukcja oprawy i ślady użytkowania stają się argumentami w dyskusji nad znaczeniem tekstu i jego miejscem w kulturze – dyskusji, która wciąż pozostaje otwarta, procesem bez ostatecznego rozstrzygnięcia, lecz wpływającym na to, jak interpretujemy świat.